

Ráduly János

Félperces történetek (VII.)

Ez a sorsom

Vencel pohárnyi sörét issza, melléje ülök le a kávémmal.

— Miként szolgál az egészsége? — kérdezem.

— Né, tanár úr, aránylag jól érzem magam, ugye, hét-nyolc évvel ezelőtt átvészeltem az agyvérzést. Öt évvel ezelőtt szívszabályozót ültettek be a mellembé. Nagy műtét volt. Haragudtam az orvosra: ahogy az érzéstelenített testrészemmel dolgozott, a szerszámokat tette rá a hasamra. Borzasztó volt a hideg eszközöknek az elviselése. Nemsokára megint vágni fognak, a szív-gépemet meg kell tisztítani. Ez a sorsom. Már beletörődtem. Most a söromet iszom. Megkívántam.

Egymást szeressétek

A templomban lejárt az egyházi esküvő, a fiatal pár kivonult az utcára, mögéjük felsorakozik a lakodalmi sereg. A szomszédban lakó Mariska néni megáll a menyasszony és a vőlegény előtt. Azt mondja:

— Az Isten tartson meg titeket, halálig folyton egymást keressétek.

— Ez mit jelent, hogy „egymást keressétek?” — kérdezte a menyasszony.

— Azt fogja jelenteni, hogy szeretitek egymást. Adja a Teremtő, hogy úgy legyen. Szívemből kívánom.

Nem kapod vissza a lovidat

Nagyapámnak volt két kutyás lova — sorolta Gyuri —, nem szerették a kapatot. Elhatározta az öreg, megszabadul tőlük. Elment Régenbe, az állatvásárba, s jelentkezett — vevőként — egy hodáki ember. A vásár hamar megtörtént: nem pénzzel dolgoztak, egyszerűen csak lovakat cseréltek.

Három hét múlva a hodáki ember visszahozta a két lovat. Mondta nagyapámnak:

— Bácsi, add vissza a lovaimat!

Nagyapám felberzenkedett:

— Ej, menj dolgozdra, fiam, hát a vásárt ketten kötöttük: én is, te is ott voltál a szegődésnél. Nem kapod vissza a lovidat.

Az én rövid mély-alvásom

Szokásommá vált: amikor fáradtnak érzem magam, napközben is ágyba dőlök, magamra parancsolom a rövid mély-alvást. Jobb felemre fekszem, karom hátul, bal kezemet felhúzó az arcomig, a testemet pedig meglazítom. Szinte magam előtt látom agyi idegszállaimat: nehéz bőröndökkel cipekednek, lökdösődnek, tülekednek a pihenés zónái felé. Jó fél óra múlva csörget az ébresztőóra. Szétnézek a szobában, csodálkozom:

— Ó, már a levegőnek is más a színe.

A megivott borseprő

Szüretkor kedvező volt az időjárás, a hordókba, korsókba került must gyors erjedésnek indult. Két hónap múlva kérdi Lajos Lénárdtól:

— Lehúztad-e a borodat?

— Nem kellett lehúznom — azt mondja —, az én boromnak nem volt seprője.

— Hát hogy?

— Úgy, hogy ősszel a csebrekből a borom teljesen elfogyott.

— Ó, akkor te a seprőt rég megittad.

— Igen, jól mondd: megittam a seprőt is a karcos musttal együtt.

A maga foltjából kitelik

A kertben voltam, metszettem a szőlőt. Amint az egyik ágat a bal kezemmel tartottam, az olló lecsúszott, s „beleharapott” a hüvelykujjam tenyér felőli izompárnájába. A vér kiserkent. Zsebkendőm kötöttem rá, majd kiléptem a kapun. György Károly — aki rám köszönt — megkérdezte:

— Mi történt?

Felmutattam a sebesült kezemet, elsorjáztam a történet részleteit.

— Ne búsulj — szólt Károly —, mindjárt megáll a vérzés, a seb a maga foltjából kitelik. Ezt így mondták a régiek. Tehát hamarosan begyógyul — önmagától.

A jövődő nevében

Néha — mert különleges hiányérzetem támad — régi kézirataimat forgatom. Felém sugárzik újra meg újra az egykori megfogalmazás biztonsága, itt-ott mégis belejavítok egyes szavakba, kifejezésekbe. Prózaszövegeknél (lásd meséknél) tájnyelvi szavakon változtatok, így lesz a *csikóból* csikó, a *vótból* volt, a *világságból* világosság, a *busálkodikból* búsul.

Valójában a múltamat teszem tökéletesebbé, tehát építkezem. A jövődő nevében.

Szédelegtek, mint a rossz pipék

- Kérdem Ágostontól, a kecsketartó gazdától.
- Na, hogy vannak az állatok?
- Mondjam el, hogy miként jártam. Hallottam, hogy a pálinkafőzdei malátát nagyon szeretik a kecskék. Fogtam a talicskát, el a főzdébe, megraktam malátával. Úgy ették a kecskék, mint a mézes pogácsát. Aztán óra múlva csatatér lett az istálló: minden két kecske össze volt akaszkodva, döfték egymást, verekedtek kegyetlenül. Részegek voltak.
- Lett-e nagyobb baj?
- Két kecskét kellett levágnom, a fejük meg volt sérülve, szédelegtek, mint a rossz pipék. Nem foglalkoztam tovább a malátával.

Érdemes volt kiadni

- A kibédi üzletben árulták a *Székegy tréfás népmeséke* (2011) könyvemet.
- Ősz hajú, hetven-hetvenöt év körüli öreg lépett be az ajtón — mesélte Vilma, az elárusító nő —, s meglátta a könyvet. A kezébe vette, belelapozott. Azt mondta:
- Megértem az öregkort, s eddig soha egyetlen könyvet sem tudtam elolvasni. Ezt most megvásárolom.
- Meg is vásárolta, négy-öt nap múlva visszajött. Azt mondta:
- Na, elolvastam a könyvet. Mondhatom, akárki írta, érdemes volt kiadni. Jól szórakoztam a mesékkal.

Megkerültél?

- Gyula barátom a téli hónapokat városban tölti, de igazi otthona a falu. Az udvaros-kertes ház a mindene. Találkoztam vele az utcán.
- Na, megkerültél?
- Jaj, hát te is így beszélsz?
- Zavartan néztem rá, észrevette. Ezt válaszolta:
- Nekem a *megkerültél* szóval van bajom. Jövet nem kerültem semmit, egyenesen jöttem, mint minden más becsületes ember. Nem szeretem a félreboronáló szavakat. A kétértelműség nem kenyerem.

A tanítvány

- Egyik tanítványom szakiskolában folytatta tanulmányait. Jó hónap múlva bekopogtatott hozzám:
- Dolgozatot kell írnom arról az emberről, akit a vaddisznó megölt. A tanár mondta a nevét is.
-
-

— Imre hercegről-e?

— Nem.

— Zrínyi Miklósról-e?

— Na, éppen róla van szó

A könyvespolcra leemelttem a *Szigeti veszedelem* kiadványt.

— Figyelj rám — mondtam — nekem most nincs időm arra, hogy ketten dolgozatot fogalmazzunk. Ezt a könyvet el kell olvasnod, te magad készíted el a házi feladatot.

A tanítvány hümmögve távozott el, a kölcsönzött könyvet többé nem kaptam vissza.

Igazság a válaszban

Ferenc bácsi a kilencvenedik életéhez közeledik. Aránylag még jól bírja magát, a villanyfogyasztását fizeti a postán. Mondom:

— Rég nem láttalak, Ferenc bátyám, hogy vagy?

Elgondolkozik.

— A kérdésedre úgy válaszolok, ahogy jó nyolcvan évvel ezelőtt az akkori öregek:

Dicsekedni nincs mivel,

Panaszkodni nincs miért.

Ugye, nagy igazság van a válaszban. Ráadásul a szöveg versként is felfogható: érzékelhető ritmusa van.

A falu bikája

Lányok, asszonyok váraкоznak az egyetem folyosóján, felvételiznek a levelezői tagozatra. Bent a teremben néma csönd, az egyik csoport már vizsgázik. A kint maradottak vallatják egymást, ki hol dolgozik. Felfigyelnek az egyik alacsony, törekeny lányra, tőle is megkérdik:

— Te hol dolgozol?

A lány meglepődött, jaj, most be kell vallania, hogy a mesterséges megtermékenyítő állomás alkalmazottja. Fátyolos hangon válaszol:

— Fél normával én vagyok a falu bikája.

Harsány nevetés. A professzor kiszólt az ajtón:

— Csöndesebben vigadjanak!

A két kompót balesete

Késő este volt, megfőztem a reggelire való almakompótot, s rátettem a könyvespolc párkányára. Félóra múlva könyvért kutakodtam, a felső polcon láttam

---

---

meg. Ahogy levettem, a mellette való könyv is kimozdult, s a kompótos lábosra huppant. Szétfröccsent a reggelim.

Aztán ismét almát pucoltam, a lábost a kályhára tettem. Húsz perc múlva füstszagot éreztem, pattogni kezdett a lábos a gázlángok fölött. Odaégett a második kompótom is.

— Ó, ti két kompótom, igazán sajnálom, hogy balesetet szenvedtetek. Nem a saját hibátokért.

Leleményesség

— A frissen keletkezett tó tele van halakkal — meséli Lajos —, kövér kárászok úsznak benne, de horgászni nem lehet: a víz fenekén térdig érő fű van. Mit lehet tenni? Kicsi Andrissal úgy döntöttünk, lekaszáljuk a füvet, s gereblyével kihúzzuk a partra. Másnap csodálkozva néztek ránk az emberek:

— Vajon ketten hová mennek? Horgászbot, kasza és gereblye a kezükben.

Levetkeztem fürdőruhára, belementem a derékon felüli vízbe, s a füvet egy hoppra lekaszáltam. Andris a gereblyével dolgozott. Persze, a javunkra szolgált: azóta gyakori vendégei vagyunk a tónak, leleményességünk jó gyümölcsöt termett.

Holnap kifoghatod

— Bár tél van, kijöttem horgászni — sorolta a szovátai barát —, délután háromig semmi hűzés. Aztán a horgot megpedzette valami, a hal megakadt. A jégbe vágott lékhez vezettem el, kiemeltem, s a lyuktól távolabb kifektettem. De — az angyalát neki — a hal megugrotta magát, s visszacsobbant a vízbe.

Misi vigasztalni próbálta a barátját:

— Csöppet se búsulj, most már biztosra tudod, maradt még hal a Küküllő vizében. Holnap kifoghatod.

Szép kibédi hagyma

Ernő panaszkodik Sándornak:

— Képzeld el, a feleségem lemondott a hagymapalánta termesztéséről. A tavaly májusban felét sem tudtuk értékesíteni, ősszel pedig alig van ára a szép kibédi hagymának.

— Jól mondod, Ernő — szólta Sándor is —, a palántát a tavaly gépkocsival Csíkba, Gyergyóba fuvaroztam el, de alig vették. Ugye, most a többi székelyföldi falu is olyan, mint Kibéd: minden harmadik-negyedik ház üres. A nagybani hagymatermesztést „intézményesíteni” kellene. Van hajlandóság rá, de tétlenkedik a nép. A jövő év hozhat érdemi változást. Reménykedjünk.

Dédapám

Lőrinczi Dénes dédapám 1879. január 2-án foglalta el Csókfalván néptanítói állását. Tizennyolc és fél éves volt. Első vasárnap az Isten házába vezetett az útja. Az öreg Faluvégi Dániel — meglátva az új tanítót — ezt mondta Benedek Jánosnak:

— Na, mesturam (= kántor, tanító), szépen kiállított minket a magas minisztérium, hogy ilyen gyermektanítót küldött nekünk.

Aztán eljött húsvét ünnepe, s Lőrinczi „zsongó imájával s a jézusi feltámadás meggyőző erejével vezette Istenhez a lélektömeget”. Faluvégi Dániel azonnal bocsánatért esedezett Lőrinczi előtt:

— Uram, nyisd meg a te szépséges szádat, s vigasztald meg az én lelkemet.

Ezt követően Lőrinczi Dénes ötven évig szolgált a községben.

A számítógép ördöge

Kis pénzösszeget kaptam — tiszteletdíjként — a napilap szerkesztőségétől. Azt is igazolták — hivatalosan —, hogy a „jövedelmemből” mire, mennyit vontak le — adók gyanánt. Aztán a pénzügyi osztálynál ellenőrizték a levonások pontosságát. Mondtam:

— Valami hibát sejtetek: hatvan lejt kellett hoznom, de máskor csak egy-két lejt volt a különbözet, az úgynevezett „differencia.”

A számítógéppel való művelet után a pénzügyi ellenőr jelezte:

— Igen, részünkről pontatlanság történt, megtréfált a számítógép ördöge. Egyáltalán nem kell pótlást fizetnie, minden rendben van. S ne haragudjék a számítógép ördögére.

Mégis horgászni fogok

Az elmúlt év késő őszén eldöntöttem:

— A jövő esztendőben nem váltom ki a horgászengedélyt.

Elteltek a téli hónapok, a kertben előkandikált a hóvirág, Jégtörő Mátyás meszerien megszaggatta a Küküllő jégpáncélját. Az este lefeküdtem, álmomban horgásztam, ötvendekás balindot fogtam. Mikor fölkeltem, kis papírra — határozott betűkkel — ráírtam:

— Mégis horgászni fogok. Muszáj.

